

Gala națională a recitalurilor

și

Colocviul republican al criticilor dramatici

Gala națională a recitalurilor dramatice—ediția a V-a și Colocviul republican al criticilor dramatici—ediția a VI-a, desfășurate, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste, în prima jumătate a lunii mai, perioada suprainscrisă de acțiuni cultural-artistice, s-au înscris ca momente de interes major în viața teatrală.

Și la această ediție, ca și la edițiile precedente, s-a afirmat, cu rezultate demne de laudă, rolul organizatorilor, contribuția substanțială adusă de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Bacău, de Asociația oamenilor de artă (A.T.M.), de Teatrul Dramatic „Bacovia” și de revista „Ateneu”, pentru a asigura celor două manifestări condiții optime de desfășurare.

Constatări, impresii, opinii

Prima constatare: Gala recitalurilor de la Bacău continuă să-și consolideze rostul și faima. Dacă, la ediția anterioară, au participat 38 de actori din 14 teatre, la actuala reuniune au evoluat, în fața juriului și a publicului băcăuan, 75 de actori din 23 de teatre. Dacă n-ar fi avut loc o binevenită selecție prealabilă, aflarea concurenților ar fi luat asemenea proporții, înclucând experiența (și însăși existența) organizatorilor ar fi fost puse la grea încercare. Iar dacă organizatorii ar fi acceptat toate cererile de înscriere de actori (exprimate, după părerea mea, cam anarhic și destul de nepoliticos, până în ultimele clipe ale desfășurării Galei), programul ar fi trebuit să se întindă pe cel puțin șapte zile, nu pe trei, cum prevedea regulamentul.

A doua constatare: Gala băcăuană nu a înregistrat bune rezultate doar la capitolul numărului de participanți: programul actualii ediții, alcătuit după criteriul calității, a demonstrat și o binevenită exigență a opțiunilor concurenților. Faptul a determinat, în ansamblu, o creștere a calității politice și artistice a repertoriului Galei. Selecția literară, curajoasă, din poezie, din proză și din publicistică, a oferit, într-o fericită alăturare, nume de autori români consacrați și nume celebre din literatura universală, încurajându-se astfel, programatic, valorile și respingându-se, tot programatic, bișbiiala sau preferința pentru falsele valori, zgomotoase. Cei câțiva interpreți care și-au alcătuit recitaluri

din texte de folelor au dovedit și ei originalitate și discernămint.

Impresia cea mai luminoasă au lăsat-o actorii de la Teatrul „Bulandra”, cu recitalul *La Liliaci* de Marin Sorescu. O splendidă demonstrație a modului cum poezia poate dobândi, printr-o interpretare inteligentă și originală, valori de autenticitate teatrală, o demonstrație a modului cum se poate afirma virtuozitatea individuală, în cadrul virtuozi-tății colective.

O impresie excelentă, care s-a transformat într-un statornic sentiment de satisfacție profesională, a produs recitalul *Omul, continuă* să puneți întrebări, susținut de un grup de actori de la Teatrul Mic.

A fost, dealtfel, semnificativ că recitalul de echipă a câștigat teren atât în teatrele Capitalei, cât și în teatrele din restul țării, dovedindu-se o formulă de natură să înlesnească afirmarea talentului și să impună atenției nespuz de variate modalități de întâlnire a poeziei cu muzica și coregrafia. Iarul (avînd ca președintă pe actrița Irina Petrescu) și-a văzut, de aceea, puternic sancționate competența și obiectivitatea, în alegerea creațiilor autentice, în aprecierea destoiniciei profesionale, în ierarhizarea valorilor și în evidențierea noutății, a originalității, în măsură să exprime cât mai pregnant talentul interpretului al participanților. Pe lista premiilor și a distincțiilor au ajuns astfel să figureze acele realizări care au întrunit aprecierile colective la toți sau la cît mai mulți indici din regulamentul competiției.

Opinia generală a fost că, nu numai sub raportul selecției literare, ci și sub raportul calității interpretărilor, ediția aceasta a fost una dintre cele mai bune.

Opinia mea este că actorii care s-au prezentat cu recitaluri individuale n-au făcut

dovada maximei lor capacități creatoare. Chiar unele creații premiate pot fi amendate la capitolul îmbinării armonioase dintre ideea textului și exprimarea ei cu mijloacele cele mai adecvate și mai expresive. N-am văzut aici nici o creație — ca să zic așa — eveniment, meritând să fie dată ca etalon al profesionalismului actriceșc.

Deși pe scena Galei s-au perindat actori dintre cei mai buni din țară și din București, deși organizatorii au folosit din plin și ingenios mijloace de popularizare dintre

cele mai bune (de exemplu, imensa reclama luminoasă situată în vârful hotelului „Decebal“), publicul băcăuan nu s-a lăsat impresionat de aceste eforturi. De foarte multe ori, chiar la unele dintre interesantele evoluții scenice, juriul a asistat, stingher, la eforturile unui actor, la rindul lui, destul de dezamăgit și de descumpănit de absența suflului cald al publicului, a aplauzelor lui încurajatoare. Fie ca la ediția viitoare să vedem Gala recitalurilor băcăuane prosperind și în această privință !

Premiile

MARELE PREMIU ȘI PREMIUL CRITICII

● Recitalului LA LILIECI de Marin Sorescu, la Teatrul „Bulandra“ din București.

PREMIUL I

● Actriței SILVIA POPOVICI, de la Teatrul Național din București, pentru recitalul Treptele iubirii, prezentat sub egida Muzeului literaturii române.

PREMIUL II

ex aequo, actorilor :

● GHEORGHE DĂNILĂ, de la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, pentru recitalul Parodii de Mircea Micu ;

● MARIN BENEĂ, de la Teatrul Dramatic „Maria Filotti“ din Brăila, pentru recitalul Cînticele comice de Vasile Alecsandri.

PREMIUL III

ex aequo, actrițelor :

● ANCA ALECSANDRA, de la Teatrul Dramatic „Bacovia“ din Bacău, pentru rolul principal din Cea mai puternică de August Strindberg ;

● DESPINA MARCU, de la Teatrul „Mihai Eminescu“ din Botoșani, pentru recitalul alcătuit din fragmente din Viața unei femei de Aurel Baranga.

MENTIUNI

actorilor :

● BORIS PETROFF și GABRIEL IENCEC, de la Teatrul „Ion Creangă“ din București, pentru interpretarea celor două roluri din Dansen de Bertolt Brecht ;

● RUXANDRA PETRU, de la Teatrul Dramatic „Maria Filotti“ din Brăila, pentru recitalul Spectacol în aer liber de Nina Cassian și Ana Blandiana ;

● SEBASTIAN COMĂNICI, de la Teatrul „Mihai Eminescu“ din Botoșani, pentru interpretarea monologului Despre efectul dăunător al tutunului de A. P. Cehov ;

● ILEANA ZĂRNESCU, ILEANA FOCȘA, PETRE DUMITRESCU, de la Teatrul „A. Davila“ din Pitești, pentru recitalul 1907 de Dominic Stanca.

Au fost acordate și următoarele diplome :

DIPLOMA COMITETULUI JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ BACĂU

● recitalului 1907 de Dominic Stanca, la Teatrul „A. Davila“ din Pitești.

DIPLOMA TEATRULUI DRAMATIC „BACOVIA“ DIN BACĂU

● recitalului de poezii și cîntece populare CREANGĂ RODITOARE, susținut de actrița Marton Elisabeta, Bathó Ida și Florin Chelu, de la Teatrul de Stat din Oradea, secția maghiară.

DIPLOMA REVISTEI „ORIZONT“

● actorului EMIL SCHMIDT, de la Teatrul Dramatic „Maria Filotti“ din Brăila, pentru recitalul Eu, tu și ceilalți.

DIPLOMA REVISTEI „ATENEU“

● recitalului VISĂM IMPREUNA de Marin Sorescu, susținut de actorii Pall Hona și Peterffy Lajos, de la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara.

DIPLOMA REVISTEI „FAMILIA“

● recitalului SPAȚIUL DE CLEMENȚĂ, dramatizare după versurile lui Mihail Sabin, susținut de actorii Mircea Bclu, Irene Flaman, Eugen Cristea, Grete Avram, Lucia Doroftei, Rodica Murgu, de la Teatrul Național din Timișoara.

DIPLOMA REVISTEI „VATRA“

● actorului MARIN BENEĂ, de la Teatrul Dramatic „Maria Filotti“ din Brăila, pentru recitalul Cântecul comice de Vasile Alecsandri.

DIPLOMA STUDIULUI DE RADIO-IAȘI

● actriței CRISTINA DELEANU, de la Teatrul „Ion Vasilescu“ din București, pentru recitalul de poezie populară Cine strică dragostea.

Contribuția criticii

Simultan cu Gala recitalurilor dramatice, a avut loc, la Bacău, și Colocviul republican al criticilor de teatru, axat pe tema „Contribuția criticii dramatice la dezvoltarea capacității teatrului de educare politică, etică și estetică a maselor“. Aflat la cea de-a șasea ediție, Colocviul s-a bucurat (fapt inedit) de angajamentul prealabil al unor critici, de a face o critică a criticii, de a referi concret asupra modului cum se realizează critica dramatică în paginile mai multor publicații.

N-au fost însă prezenți la Bacău chiar toți criticii care și-au asumat această obligație. În schimb, cei care au venit și au susținut asemenea referate și-au făcut din plin datoria, în mod profesional, responsabil, eficient. Vicu Mîndra a analizat profund și cu o bogăție de exemple rubrica destinată culturii teatrale din „Scnteia tineretului“. Vorbitorul a pledat pentru o atenție sporită și cât mai calificată acordată fenomenului teatral, în ansamblul său, relației dintre dramaturgie și spectacol, urmării consecvente a acțiunii de inițiere și de orientare a publicului, printr-o cronică angajată, de înalt nivel ideologic și literar. Stelian Vasilescu s-a ocupat de cronica, de articolele și de informațiile teatrale din ziarul județean „Crișana“. Criticul a ridicat problema profesionalizării, a specializării celor care se încumetă să ia condeiul și să scrie despre munca dramaturgului, a actorilor și a regizorilor, vizînd atît fondul, cît și modalitatea de expresie a scrierilor despre teatru, incompatibile cu lipsa de cul-

tură și, cu atît mai mult, de cunoaștere a limbii.

Antoaneta Iordache, urmîrind rubricile revistei „Teatrul“, s-a referit la diversitatea opiniilor, dar și la inegalitatea competențelor. În legătură cu criteriile de apreciere a fenomenului teatral, referența a subliniat necesitatea fermității în susținerea punctelor de vedere, a armonizării lor judicioase; vorbitoarea a accentuat, de asemenea, cerința realizării unor cronici de direcție, a unor studii și sinteze de istorie și de estetică teatrală, cu funcție directoare și de animare a vieții teatrale din întreaga țară, cu rol ofensiv, de afirmare a piesei și a spectacolului de calitate, de respingere a mediocrității și a rutinei. În altă ordine de idei, necesitatea integrării criticii în viața de zi cu zi a teatrelor a fost și ea semnalată.

Oprindu-se la activitatea revistei „Tomis“, Dumitru Chirilă a supus atenției aspecte ale condiției criticului la revistele din țară, posibilitățile de afirmare a personalității și a individualității createore a cronicarului de teatru, în raport cu sarcinile de ansamblu ale revistei, cu opinia conducerii colective.

După un tur de orizont în lumea criticii de peste hotare, Ileana Berlogea s-a oprit asupra celei autohtone, cerînd, și pentru criticii dramatice, condițiile favorabile de care beneficiază criticii literari, luarea în considerație a acestei ramuri a criticii artistice în cărțile de istorie și în studiile consacrate fenomenului cultural românesc. În cuvîntul său, vorbitoarea s-a referit, apoi, la revistele de cultură din București, afirmînd nevoia ca acestea să-și lărgească unghiul de vedere,

cuprinzind teatrul de valoare din întreaga țară, nu numai activitatea teatrelor bucură-
reștene.

Aceste referate au oferit dezbaterii de la Bacău importante subiecte de discuție. Mai puțin numeroase decât la edițiile precedente, participările la actuala dezbatere au fost vii și aplicate, animate de spirit critic. Au fost cuvintele: actrița Irina Petrescu, criticii Dan Culcer și Miruna Ionescu, secretarii literari Zeno Fodor și Jana Morărescu, activistul cultural Val Mănescu. Cu privire la tema propusă, cu referiri concrete la publicații și la personalități, cu aprecieri vădind exigența și conștiința profesională și civică, vorbitorii au reclamat, în unanimitate, angajarea, prezența, eficiența și competența criticii teatrale; am reținut, ca idei mai importante, cele privind destinul profesional al cronicarului, de la repartizarea într-o redacție și pînă la afirmare; condiția scrisului despre teatru, raportată la principiile ideologiei și ale esteticii marxiste; necesitatea legării mai strînsă a criticului de realitatea vieții teatrale; nevoia înviorării stilistice, a ocolirii clișeeilor; afirmarea individualității creatoare, în spații mai generos sau mai cu zgîrcenie acordate de către anumite publicații; relația criticului de teatru cu creatorii și cu publicul.

Nota dominantă a actualei reuniuni (ale cărei lucrări au fost dirijate, prin Natalia Stancu, de biroul secției de critică a A.T.M.) a fost, ca și în edițiile precedente, responsabilitatea comună, pe care și semnarii articolelor de critică, și publicațiile, ca atare, trebuie să și-o asume, în opera de formare

a conștiinței socialiste a oamenilor muncii din țara noastră, de educare a acestora, în spiritul ideologiei comuniste.

Pentru a-și putea dovedi eficiența în ceea ce privește rolul activ al actului critic și participarea directă a criticii dramatice la orientarea activității formațiilor artistice amatoare, la ridicarea nivelului interpretativ al acestora — obiectiv stabilit în Programul de măsuri al partidului, privind domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative — și în actuala ediție a Colocviului băcăuan, programul a prevăzut o deplasare a participanților la Teatrul popular din Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Dezbaterea care a urmat prezentării de către artiștii amatori a unui fragment din spectacolul cu drama istorică *Moartea lui Vlad Țepeș* de Dan Tărbilă a evidențiat necesitatea instaurării unui dialog permanent între critici și echipele de amatori. Numai așa, acest dialog poate deveni util și creator. Între profesioniști și amatori s-a realizat, la Onești, un schimb de idei fertil. Dar raporturile teatrului de amatori cu critica reprezintă o problemă deschisă. Pentru stabilirea unei colaborări mai strînsă și mai eficiente între profesioniști și amatori, se cere ca acest aspect să fie aprofundat; critica are îndatorirea de a-și extinde activitatea, de a urmări consecvent producția echipelor de amatori. Iată un capitol de seamă pe agenda lucrărilor viitoarelor ediții ale Colocviului băcăuan.

Valeria Ducea

La Satu Mare

Un festival al artei actorului

Ca niciodată, poate, oamenii de teatru au fost puși, pe parcursul unei perioade de o lună și ceva — sfîrșitul lui aprilie, toată luna mai și primele zile din iunie — în fața unui șir de manifestări care îi priveau direct, fiecare cu importanța ei, toate, solicitînd grabnica lor prezență, și, de data aceasta, nu în Capitală, ci, cum s-ar spune, în jocuri aflate nu prea la îndemînă, adică nu la doi pași unul de celălalt, ci la Bacău (Colocviul criticilor dramatice și Gala recitalurilor dramatice), la Constanța (Săptămîna teatrului politic), la Cluj-Napoca (Colocviul național de literatură dramatică), la Sfinu Gheorghe (Colocviul teatral '78), la Iași (Festivalul teatrelor pentru copii și tineret) și, desigur, la Satu Mare — prilej pentru prezentele însemnări. Titlul acestei din urmă reuniuni teatrale este „Arta actorului contemporan în

dialog cu publicul”. L-am citat în întregime, pentru a ne mai întreba, încă o dată, de ce a fost nevoie de epitetul *contemporan*, cită vreme actorul — cu voia sau fără voia lui — nu poate intra post-mortem în dialog cu publicul. Dar să trecem peste acest, totuși, nesemnificativ incident lingvistic, pentru că ceea ce s-a întîmplat, timp de șase zile, la Satu Mare constituie o importantă contribuție la fenomenul de pătrundere a teatrului în rîndurile maselor largi de oameni ai muncii, și nu numai atît. Concepută și ca un dialog cu iubirii de teatru din Satu Mare (ca o confruntare a expresiei actoricești cu gustul evoluat al publicului de azi, ca un prilej fertil de încurajare a judecății critice a spectatorului față de reprezentarea teatrală, vizîndu-se, în felul acesta, și lărgirea orizontului estetic al omului din stă),